

höz, ha kis gyermek is van a háznál, minden este még külön is elmegy s keresztet vet reá; a családtagok is mind így tesznek s még ezt mondják: «Órizzen meg az Isten s légy szüleidnek öröme.» Bármint gondolkozunk is e formalításokról, annyi tény, hogy azoknak a gyermekek kedélyére s magaviseletére általában kedvező hatása van.

FEJTÖRŐ.

Rovatvezető: Csizsár József.

Számítási kérdés:

Ha három szám közül az elsőhöz a másik kettőnek a felét, vagy a másikkhoz a többinek a harmadrészét, vagy a harmadikhoz az első kettőnek a negyedrészét adjuk, mindannyiszor 170-et kapunk; melyek ezen számok?

Földrajzi kérdés:

Melyik orosz kormányzó az, melynek fővárosa a Kaspi-tóba nyúló Apeheron félszigeten terül el? Számos iszapvulkánja van s a föld hasadékaiban kiömlő hidrogéngáz ösídőktől ég, mint örök tűz, a parsi tűz-imádók templomában, kiknek e város szenthiyévé lett. Miben gazdag ez a vidék?

Történelmi kérdés:

Mi a neve azon osztrák ezredesnek, a ki Buda 1849-iki védelmében Hentzi alatt részt vett? Május 21-én, a mikor a magyarok a várba hatoltak, a budai lánczhídfőt löporral fel akarta robbantani. Terve azonban nem sikerült; a lánczhíd sértetlen maradt, ő azonban és emberei a robbanásnál életüket veszítették.

Természetrizsi kérdés:

Melyik bogár az a levélbogarak családjából, a melynek sárgásfehér szárnyai vannak, a melyek mindegyikén 5 fekete hosszanti csík látható? Sárgás álcái a burgonyalevelek megrágásával sok kárt okoznak; bájuk a földben van, gyorsan szaporodnak.

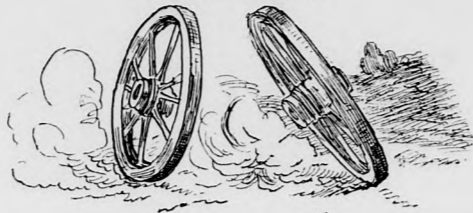
Pont-talány.

	A	
1	•	1
2	• • •	2
3	• • • • •	3
4	• • • • • • •	4
C	•	D
5	• • • • • • • • •	5
6	• • • • • • • • • • •	6
7	• • • • • • • • • • • • •	7
8	• • • • • • • • • • • • • • •	8
	B	

A pontok helyébe oly betűk irandók, a melyek balról jobbra olvasva értelmes szavakat adjanak; a középső betűk pedig lefelé olvasva egy görög böles nevét adják. A szavak értelmei a következők:

- 1—1. Betű az abc végéről.
- 2—2. Minden embernek szükséges.
- 3—3. Ásvány.
- 4—4. A régi fa ilyen.
- C—D Betű az abc közepéről.
- 5—5. Bibliai név.
- 6—6. Nem kegyelmez senkinek.
- 7—7. Hasznos növény.
- 8—8. Betű az abc végéről.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő augusztus 13.

A 30. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: $4\frac{1}{4}\%$ -ra. Földrajzi kérdés: Arkádia tartomány. Történelmi kérdés: Argonauták; görög hősök. Természetrizsi kérdés: Félmajmok (prosimii) rendje. Koczkarejtvény: Arad, ragya, agyar, dara.

Helyesen fejtették meg: Szemjowszky Ferencz, Denk Gusztáv, Pély Károly, Dániel Mihály, Hübner János, Bohrandt Lajos, Nagy Vince, Granitz Géza, Szécskay Dezső, Blumenschein Henrik, Gretzmacher Jenő, Süle Antal, Alliquander Ödön, Mózer Adorján, Póka Kálmán, Hirschler Károly, Jakab Gyula, Wanka Károly, Böhm Gyula, Ladomérzsky Adolf, Weiller Vilmos, Lindtner Mátyás, Öry Lajos, Herresbacher Dénes, Kárász Géza, Stark Árpád, Kinsky J., Vad Lajos, Trajkó Imre, Grün József, Csáthy Dezső, ifj. Csiky Kálmán, Szadnik Sándor, Schenkenberger József, Molnár Béla, Puskás Endre, Báro Maillot Nándor, Havas Gyula, Grossmann Oszkár, Bogdán Ernő, Eckhart Ferencz, Wessely Imre, Berger Mór, Szabó Béla, Fiedler Kálmán, Schmid Károly, Téglás Géza, Gerstlauer Albert, Mészáros Hugó, Krumm Ödön, Kukuberger Henrik, Reiser Sándor, Krepelka Ferencz, Teesz Lajos, ifj. Kresz Károly, Halmi Gy., Zsupesány László.

A kitűzött könyvjutalmat, «Vámbéry indiai tündérmesék» című művét Schmid Károly IV. oszt. főgimn. tanuló Borkúton nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

K. E. Nem foglalkozunk számtannal, de azt hisszük, behelyettesítése hibás. x nem $= \frac{1}{4}$. Fő hibáját a beszorzásnál követte el, $\frac{1}{4} + \frac{1}{4} \times 4$ nem adja azt az eredményt, a melyet ön kihozott. Hogyan kell törtét egész számmal szorozni? Bátyja ebben jól járt el, tehát az ő számítása helyesen állapította meg, hogy az x -nek az ön által kontemplált behelyettesítése hibás. — W. E. Úgy hisszük, kérdésére már feleltünk egyszer. Mi nem érünk rá, hogy efféle dolgok után szaladgáljunk. Ön ép úgy Budapesten van, mint mi, kérdezze meg az illető címet valamelyik könyvtárusnál. — W. E. Kanizsa. Sajnáljuk, nem szolgálhatunk vele. A borítékot eltettük, rendelkezésére áll. — M. I. Nyiregyháza. Tessék a kérdést szeptemberben ismételni. — Sch. F. Az egyiket, mivel rendelkezésünkre állott, elküldöttük. — P. L. Városmajor. Efféle ügyekkel a szerkesztőség nem foglalkozik. Tessék a kiadóhivatalhoz fordulni. — Aristarchus. Azt szeretné tudni, hogy melyik az a legrovidebb könyv, a melyikből a stílisztikát, retorikát, és poétikát legrovidebben és jól megtanulhatja. Forduljon Hangos Antal papirkereskedőhöz (Budapest, Calvin-tér 5. szám) és rendelje meg «Az írásművek elmélete dióhéjban» cz. kis füzetet húsz krajczárért. Ebben az egész stílisztika, retorika és poétika velleje 14 rövid lapra van összefoglalva és pompás eszközül fog szolgálni önnek az érettségire való előkészületben. A füzetet egy tanár írta. — Sz. S. H. C. nagy irodalomtörténete gyönyörű színes képekkel díszítve az Athenaumnál fog megjelenni. Örülünk, hogy tetszett. Szándéka, hogy a középkorral szeretne foglalkozni, dicséretes. Csak tanuljon meg jól latinul; e nélkül azon a téren mozogni sem lehet.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	D: RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Mejjenek minden vasárnap.		Kéziratokat nem adunk vissza.

ARANY LÁSZLÓ.

Arany Jánosnak, nemzetünk nagy költőjének egyetlen élő sarjadéka, augusztus 1-én meghalt. Arany László egy időben a legelső magyar költők egyike volt, s bár nem sokat foglalkozott az irodalommal, az, a mit produkált, méltó nevet szerzett neki. Benne a szalontai Arany-család kihalt. Már kora ifjúságában jelentkeztek költői hajlamai, s 18 éves korában egy kötet könyvet adott ki *Eredeti népmesék* címen, s Arany János nagy örömmel látta fia irói hajlandóságát s nagyon szerette, hogy fia a népköltéssel foglalkozik. A Kisfaludy Társaság nagy népköltési gyűjteményét Gyulai Pállal együtt ő adta ki. Álmodozó lelke ott keresgél az Alföld délibábos rónáin és áhitattal leste a bűbajos mesészt. Nem volt nálánál szorgalmasabb, odaadóbb gyűjtője a népköltészetnek s ha valahol egy új meséről hallott, fölkereste a népet, hogy közvetlenül ismerje meg alkotását.

Arany László 1844-ben született N.-Szalontán s iskolai tanulmányainak végeztével a pesti egyetemen jogot hallgatott, majd ügyvédi oklevelet szerzett, de nem lépett az ügyvédi pályára, hanem a Földhitel-intézetnél vállalt hivatalt, hol 1880-ban igazgató lett. Mindazonáltal továbbra is élénk

érdeklődéssel viseltetett az irodalom iránt és szalonjában mindig szívesen látta a tudósokat és írókat s alig volt nevezetesebb irodalmi mozgalom, melyben ő részt nem vett volna.

Az utóbbi időben sokat betegeskedett, baja azonban csak június végén lépett fel komolyabban s augusztus 1-én kioltotta életét.

Első költői sikerét a Kisfaludy-Társaság pályázatán aratta, a mikor *Elfrida* című költői elbeszélése 1867-ben egyhangú elismeréssel vitte el a koszorút. A játszi tárgyat oly nagy művészettel írta meg, hogy e nemből kevés különbet mutathat föl a magyar literatúra. De országos nevet csak a *Délibábok hőse* szerzett neki,

ARANY LÁSZLÓ.

mely ugyancsak a Kisfaludy-Társaság pályázatán koszorúzva került ki. E költeményről annak idején nagyon sokat beszéltek. Arany László névtelenül pályázott vele s mikor jelégés levelét fölbontották, mindenféle kommentárokat fűztek hozzá és a korbéli legkiválóbb költők nevével hozták kapcsolatba. Sokáig nem tudták, ki a szerzője s mikorra Arany László neve kitudódott, egész legenda kísérté már a *Délibábok hőseit*. Ez a gyönyörű verses regény a szabadságharc utáni korszak elkeseredett magyarjának kitűnő rajza. Hőse Hübele Balázs, a sok mindenhez kapkodó búsmagyar, igazi típusa volt korának. A költemény ritka

szépségei és a szokatlan díszlet, melylyel a pályabírák illették, de még különben hosszas rejtőzködése szerzőjének, irigyeinek épen alkalmas volt, hogy Arany Jánost véljék és hirdessék igazi szerzőjéül. Arany Lászlónak sok keserűséget okozott ez és hosszú időre el is hallgattatta. Csak egy nagyobb költői alkotásban ragyogtatta még nagy tehetségét, a *Húrok harcában*, ebben a magyar nemzet ezeréves küzdelmeit főségesen dicsőítő költői legendában.

Mikor a Kisfaludy-Társaság a magyar Shakespeare és Molière-kiadásait megindította, Arany László is tevékeny részt vett a fordítás munkájában. Shakespeare-től lefordította a *Két veronai ifjút*, a *Tévedések vigjátékát* és a *Sok hűhó semmiért* című vigjátékokat, Molière-től pedig a *Tudós nőket*. Hivatalbeli nagy elfoglaltsága és a közéletben való élénk szereplése (Szalonta országgyűlési képviselője volt) elvonták íróasztalától, de nem az irodalmi és tudós társaságok munkásságától, a hol mindenkor ott lehetett őt látni. Az Akadémiában *A magyar politikai költészetről* címen tartotta meg székfoglalóját és egy igen szép emlékbeszédet írt a hatvanas évek egyik sokat emlegetett elbeszélőjéről, Bérczy Károlyról.

Temetésén, mely augusztus 3-án ment végbe, a tudomány és irodalom minden Budapesten időző képviselője részt vett. Koporsója fölött *Gyulai Pál*, az Arany-család legrégebb és leghibebb barátja a következő beszédet mondta:

A Magyar Tudományos Akadémia, a Kisfaludy-Társaság és a magam fájdalma nevében intézek hozzád néhány búcsúszót, szeretett, megsiratott és felejthetetlen barátunk. Dicső atyád emlékezete és saját irodalmi munkásságod csatoltak téged e két intézethez s atyád írotársainak barátsága mintegy örökségképp szállott rád. Oh, ki hitte volna, hogy mi temetünk el téged, mi aggok, a kik ismertünk mint vidám gyermeket, nagyreményű ifjút és munkabíró, erőteljes férfit. Mily biztató jelek között léptél a nagy világba. Mily örömet tapasztunk irodalmi sikereidnek, midőn kétszer nyertél koszorút a Kisfaludy-Társaság költői pályázatán, midőn sikerült Shakespeare- és Molière-fordítással ajándékoztad meg nemzetedet, midőn a magyar népköltészet maradványait gyűjtve, jeles értekezésekben fejtegetted a magyar népszellem nyilatkozatait, midőn irodalmi, nemzetgazdasági, politikai tanulmányokkal és bírálatokkal gazdagítottad folyóiratainkat.

És nemesak az irodalmi, hanem a hivatalos pályán is kitüntél. Mint a Magyar Földhitelintézet egyik igazgatója munkásságod javarészt ez intézet céljainak szentelted azzal a lelkiismeretes szorgalommal, a mely sajátod vala. Atyádtól örökölt mély erkölcsi és nemzeti érzés nyilvánult

minden tetteiben. Komoly, látszólag hideg külsőd erő, emberszerető szíved takart. S mily gyöngéden és hévvel szeretted nődet, a kivel oly boldogul éltél. És most minden dulva, összetörve romokban. Mintha a sorsnak kedve telnék abban, hogy a kiváló férfiakat pályájuk delén sujthatja le, mintha irigyelné a boldog házassági frigyét s örömet tépné szét.

De ádáz fájdalom ne bántsa hamvadat. Nyugodjunk meg az isteni gondviselés végzésében. A halál nem győzedelmeskedhetik a szellemen. Te nem haltál meg egészen reánk nézve. Polyvást élni fogsz nőd, rokonaid és barátaid szívében; az irodalomban azonban műveid tartják fenn emlékedet és mindazok, a kik szerettek, még sokáig fognak emlegetni. Áldás poraidra: Isten veled! Isten veled!

Gyulai Pál beszéde után a nehéz érzekoporsót hatfogatú díszhintóra tették s a menet a Fürdőutczán, Andrásy-úton, Erzsébet-körúton és a Kerepesi-úton végig vonult a temetőbe.

Az Arany János sarkofág-alakú emlékkövét környező utakon csak úgy hemzsogett a sokaság. Valóságos tolongás volt, hogy a nyitott szájú kömedencében megláthassák az Arany-család koporsóit. Azonban ezek közül csak Széll Piroska koporsója volt látható, melynek fedelén megfakult betűk látszottak: Széll Piroska, élt 20 évet. Ez a koporsó Arany Jánosné koporsója fölé van helyezve, míg a most elhunyt Arany Lászlónak atyja tölgysekrenybe zárt koporsója fölött jut hely.

HONVÉDEK SIRJÁN.*

Irta Kun Béla.

E sirhalom mélyén nincsenek halottak,
Apostolok, hősök csak álmodni szoktak.
Ha hozzájuk szólunk, felébrednek, élnek,
A honszerelemnek tűz-nyelvén beszélnek.
Még dobban a vén föld, nyílik a sir szája,
Szól a hősi harcok harsány trombitája,
Robognak, mint villám, csata-sorba állnak,
És szemébe néznek újra a halálnak!

Halljátok a jelszót? — éljen a szabadság!
Bár az érte küzdők véreket hullassák.
Termőbb a szülőföld, hogyha vér a harmat,
Vérrel öntözött fa soha ki nem halhat!
A mi fejünk felett fölgyújták a házat,
Mégis hogy elzúgott egy nehéz felszázad,
Virul a szabadság terebélyes fája,
Honvéd-vér táplálta, gyűlhetünk alája!

* A debreczeni csata évfordulóján, augusztus 2-án Debreczenben, a honvéd-temetőben szavaltta a szerző.

A JÉG-SPHYNX.

Irta Jules Verne. Fordította Gaal Mózes.

Atkins gazda nem győzött eléggé csodálkozni az ő kedves kapitány barátjának a szeszélye mián, . . . utóvégre még kétségeskedett is: hátha holnap reggelig újra mást határoz.

En azonban ilyesmitől már nem félt. Len Guy nem volt veszélyes az én ítéletem szerint, hanem bizonyára szeget ütött a fejébe az, a mit neki Poë regényére vonatkozólag úgy mellékesen mondtam. Okvetetlenül a kíváncsiság bántja őt . . . Hogy miért, azt nem tudom még, de meg fogom tudni.

A czók-mókóm összerakosgatásával hamarosan végeztem. Nem szeretem a fölösleges holmit, csak azt szoktam magammal vinni, a mire feltétlenül szükségem van.

Másnap reggel búcsút vettem Atkins gazda hazanépétől. Derék, jóraivaló emberek voltak, nekem soha a legkisebb panaszom sem lehetett ellenük.

Atkins gazda minden áron velem akart jönni a hajóra, hogy az ő kapitány barátjától elbúcsúzzék, no meg Hurliguerlytől is. Így hát együtt mentünk.

A tengerparton várt már a csónak.

A hajó fedélzetén legelőször Hurliguerlyvel találkoztunk. Büszke, diadalmas pillantást vetett felém:

— No, ugy-e, hogy megmondtam! A kapitány eleinte ugyancsak kötötte az ebet a karóhoz, végre mégis csak beadta a derekát. S vajjon kinek köszönhetnék ezt, ha nem annak a vén kátrányos kabátnak, mely a főcsónakmester vállát fedi . . . hm, mondtam ugy-e, hogy csak bízzék bennem!

Azzal kezet szoritott Hurliguerly Atkins gazdával.

Len Guy kapitány is nyomban megjelent a fedélzeten. Eszembe sem jutott csodálkozni azon, hogy engem jóformán észre sem vett.

A matrózok hozzáfogtak a horgony felhúzásához s a hajó megfordításához. Atkins gazda odament a kapitányhoz s nagyon udvarias hangon mondá neki:

— Vizszontlátásra a jövő évben!

— Ha az Isten úgy akarja, Atkins úr!

Néhány percet azután, hogy Atkins gazda lement a fedélzetről, a «Halbrane» elindult s észak-nyugat felé vette az útját.

IV. FEJEZET.

A Kerguela szigetektől az Eduard-herceg szigeteig.

A «Halbrane» fedélzetén, valamint a hajó minden részében bámulatos tisztaság volt, erre Len Guy kapitány igen sokat adott. A kapitány szobája a hajó bal oldalán volt, ha ablakát kinyitotta, a hajó fedélzetén mindent láthatott, s az örködő matrózoknak onnan adta rendeleteit.

Halljátok a jelszót? — halni a hazáért!
Vért, életet, mindent az édes anyáért!
Az ifjú menyasszony maradjon pártába,
Boruljon a hitves éjfélstétét gyászba,
Veszítse el apját az ártatlan gyermek,
Mint a kiket örök, de szent bánat ver meg,
Milliók álljanak a temető-szelen,
Temessen mindenki: csak a haza éljen!

Halljátok a jelszót? — honvédek előre!
Mámorlázba jön a hősök szive tőle.
Háromszínű zászló előttök, utánok,
S erejük óriás, bár kevés a számok.
Csak hevül a lelkek izzó csatatűzbe,
S mintha zúgó szélvész felleghadat űzne,
Tépett foszlányokra úgy szakad az ellen,
Honvéd űzi és a honvéd győzhetetlen!

Halljátok a jelszót? — értitek-e őket,
Véditek-e észszel, a miért ledölte?
Valljátok-e ti is, hogy az élet semmi,
Szívben és lélekben ha rabnak kell lenni?
Rabiga nyűgében tesped az önéret,
Elfásul a szív is, mely lángolva érzett,
Hitet tesztet-e hát az ő szent nevékre:
Szabadok maradtok most és mindörökre!

S így kik itt alusznak, el azok sem buktak,
Tenger-tömeg ellen megállni nem tudtak,
Sirba dőlve gyöztek; e nép boldogsága,
A magyar szabadság: szívök vérvirága!
Hős lelkek tüzetől mi, unokák égünk,
Vértanú-bukások győzelem mi nekünk,
Hajónk már sülyedett s künn vagyunk a parton,
Ily sirokon épült az erős Magyarhon!

Félre hát a gyászszal! Tépo fájdalomba'
Ne zokogjon senki, az itt hiú pompa.
Ne hulljon itt más köny, csak a hála könnye,
Nemzeti erőnek ez a drágagyöngye.
Köszikla az élő, öntudatos hála,
Földrázó orkán sem hatalmasabb nála,
Mellelte a zsarnok, a nyers erő törpe,
S vele győzünk, ha a févilág ránk törne!

Itt a régi zászló! Ez az örökségünk,
Dúsgazdagok vagyunk, nem kell több kincs nekünk:
Őszbe borult hősök állanak alatta,
. . . Velők a holtaknak feltámadt csapatja.
A régi bajtársak összeölelkeznek,
Harezi kürt ha harsan, vezetőink lesznek,
Diesőségünk fénye az eget befutja,
S újra szól a világ: ez a hadak útja!

A hajó jobb oldalán volt a hadnagynak a szobája. Mind a két szoba rendkívül egyszerűen volt bebútorozva: keskeny ágy, a szoba padlójába beékelte lábú asztalka, közepes nagyságú ruhaszekrény, tengeri útnál szükséges holmik, úgy-mint higany-hőmérő, légsúlymérő, táveső, sextans. Mindkét oldalon volt még egy-egy kabin; az egyikben ebédelni szoktak, a másikat nekem ajánlotta fel Len Guy. Az én szobáskám öt láb széles, nyolcz láb hosszú volt; nem igen jutott eszembe, hogy kicsinyeljem, a bútorokkal is beéreltem, elvégre nincs mit válogatnom, és míg Tristan d'Acunhába megérkezünk, akár még kevesebbre is szabtam volna vágyamat.

A nagy árboez mellett, tehát csaknem a hajó közepén volt a konyha, a konyhától néhány lépésnyire láttam a hajó-hidat; a hajó fenekét viaszos-vászonzakaró fedte el, s onnan lépcső vitt le a legénység szobáiba. Mindössze nyolczan voltak: Holt Márton (vitorlamester); Hardie (fűtő), Rogers, Drap, Francis, Gratian, Bury és Stern (matrózok, a legfiatalabb 25, a legidősebb 35 éves) egytől-egyig angolok, edzett hajósnép, s hozzá szokott a hajón uralkodó vas-fegyelemhez.

Jó eleve kijelentem, hogy az, a ki őket szemöldökének egyetlen rándításával igazgatta, nem Guy Len, a «Halbrane» kapitánya, hanem West Jem, a hadnagy volt. West Jem akkor éppen a harminczkettedik évében járt.

Soha világeletemben ennél az embernél erősebb akaratú, aczélnál keményebb jellemmel nem találkoztam. West Jem a tengeren született, ott élt az apjával, az anyjával; a tenger levegőjénél egyéb levegőt nem szívott; mikor egy-egy kikötőben vesztegelt a hajó, csak néha-néha, s akkor is csak ha kellett, hivatalos ügyben szállott partra, s mihelyt elvégezte a dolgát, sietett vissza a

hajóra, az ő külön világába. Testestől-lelkestől hivatásának élt; kezdette mint hajósnak, azután lett belőle matróz, de csak a könnyebb munkákat végezte, azután részt vett mindennemű szolgálatban, később a vitorlák és szivattyúk felügyelője, majd főcsónakmester, végül hadnagy lett a «Halbrane»-on, s immár hat éve szolgál ebben a minőségben Guy Len kapitány oldalán. Többre nem is vágyakozott, esze ágában sem volt, hogy garasait összekuporgassa, nem vásárolt árut, hogy busás hasznát lássa, de bezzeg annál jobban értette a maga dolgát. Derekkabb, hozzáértőbb tengerész képzelmét sem lehet, mint a minő West Jem volt. Ismerte a hajózás nehéz mesterségének minden fogását, egy futó pillantás, melyet a tengerre vetett, elég volt arra, hogy a tenni valóval rendben legyen, kimérte a távolságot, megküzdött a legpogányabb viharral.

Így külsőleg inkább sovány volt, mint kővér, arcát megbarnította a nap heve, izmait rettenetesen szívóssá és ellentállóvá tette az örökös munka; szeme olyan éles volt, mint a sasé; szakálát, bajuszát leborotváltatta; s a ki csak egyszer látta az arcát, sohasem feledhető: olyan kifejező, olyan

dacos, törhetetlen akaratot árult az el. Keveset beszélt, s csak akkor, ha valamit kérdeztek tőle. Parancsszavai értelmesek, de rövidek voltak, sohasem ismételte meg, no de arra nem is volt szükség — a legénység tüstént megértette és teljesítette.

Végül a hajó szakácsáról, a szerezsen Endicott-ról is meg kell emlékezni. Az afrikai partvidéken született; ez időszerint harmincz éves volt; nyolczadik éve szakács a «Halbrane» fedélzetén. Hurliguerlynek, a csónakmesternek kitűnő barátja.

A «Halbrane» kedvező körülmények között

KEZET SZORÍTOTT ATKINS GAZDÁVAL.

folytatta az útját. A déli szélesség negyvennyolczadik fokán ez időtájban még javában tart a dél; hideg kelet-dél-keleti szél fújt állandóan, de a tenger nyugodt volt.

A «Halbrane» fedélzetén nagyon egyformán teltek a napok. Csak azt szerettem volna tudni, hogy Guy Len mi változtatta meg irányomban olyan váratlanul. A hadnagytól hiába kérdeztem volna meg, mert ő aligha törődött ilyesmivel. Hja, ez nem vágott az ő szakmájába. A szószátyár Hurliguerlytől pedig szörnyű mód óvakodtam.

A kapitánynyal az ebédnél és vacsoránál minden nap találkoztam, s ha nem csalódom, gyakran vettem reám kérdő, vizsgálódó pillantást, mintha valami kérdés fürta volna az oldalát.

Az időjárás állandóan kedvező volt.

20-ikán reggel Guy Len kapitány megjelent a fedélzetén, s minékutána az iránytű állását megnézte, s rövid ideig a hajó menetét vizsgálta, egyszer csak felém tartott, s halk hangon megszólított:

— Jeorling úr, valami mondani valóm volna . . .

— Hallgatom, kapitány úr.

— Eddig nem szóltam, . . . nem szeretek sokat beszélni . . . no meg kérdés: vajjon érdeklődött volna-e az iránt, a miről esetleg beszéltem volna?

— Elhíheti, kapitány úr, hogy én az ön beszédét mindenha nagy érdeklődéssel hallgatom.

Guy Len kapitány úgy látszik, még most is azon gondolkozott, vajjon elmondja-e azt, a mi a szívét nyomta, vagy hallgasson.

Én legalább ezt olvastam ki az arcából. Végre megszólalt:

— Jeorling úr, nem gondolkozott azon, hogy mi készítetett engem az utolsó pillanatban arra, hogy önt felvegyem a hajómra.

— Gondolkozni gondolkoztam, de nem tudtam

okát adni. Meglehet, hogy ön, mint angol, nem akart engem, az amerikaiit —

— Szó sines róla, Jeorling úr, sőt éppen azért egyeztem bele, mert ön amerikai.

— Mert amerikai vagyok? — kérdém én csodálkozva.

— Főleg pedig azért, mert Connecticutból való —

— Nem értem . . .

— Mindjárt meg fogja érteni, ha azt is elmondom, hogy ön — vallomása szerint — Nantucket szigetén járt, s így bizonyára ismeri Pim Gordon Arthur családját.

— Ah, azét a hőst, a kinek csodálatos kalandjait Poë Edgar, a mi nagy regényírónk elmeséli?

— Úgy van . . . Poë Edgar Pim Gordon Arthur naplójegyzeteiből merítette az adatokat . . . a déli sark vidékén tett utazásáról szól . . .

E szavak hallatára még furcsább szemekkel néztem Guy Len kapitányra. Most már igazán nem tudtam, hogy hányadán vagyok vele.

— Most már tudja, hogy mit szeretnék tudni — szólalt meg csaknem sürgető hangon a kapitány, — no?

— Úgy van, . . . tudom már, . . . de nem tudom, hogy jól értettem-e?

— No hát azt kérdeztem, hogy ön, mint connecticuti születésű, bizonyára ismerte Pim Gordon Arthur családját, hiszen a hős apja a sziget egyik legismertebb kereskedője volt. Fiának kalandjait pedig Poë Edgar úgy írta meg, a mint a hős szájából hallotta.

— Nos hát, kapitány, tudja meg, hogy a híres regényíró ezt a csodálatos történetet csupán a fantáziájából merítette, s így nekem a legjobb akarat mellett sem lehetett módomban, hogy Pim Gordon Arthur családját személyesen ismerjem.

— Ön tehát, Jeorling úr, az egészet légből kapott mesének tartja? . . .

(Folyt. köv.)

WEST JEM.

TÁNCZÓRÁBAN.

Képpel.

Első emeleti nagy szoba. Köröskörül a fal mellett padok. Valóságos tánczterem, csakhogy kicsiben s némileg házias színezettel. Meglátszik rajta, hogy nem mindig szolgált annak a célnak, a minnek ma szolgál.

Iskola ez most. Nevelőházi tanterem. Itt nevelik a jövő évek farsangoló nemzedékét.

Örvendő zajongással gyülekezik az ifjú nemzedék. Kurta ruhás kis leányok foglalnak helyet a padokon, székeken, feszült kíváncsisággal nézve, a tábor másik feléből vajjon melyiknek lesznek ők ma estére a választottjai?

Az ellentábor összebúvik, mintha abból akarna meríteni bátorságot kiki, hogy hiszen nem egyedül van; sokan vannak ennyi lánynyal szemben. Jaj be nehéz is mostan bátonnak lenni, mikor annyi ismeretlen néz az ember minden lépésére. Gabi a legvitézesebb fiú az egész iskolában, még is úgy el van fogódva, hogy bámulatos; pedig akár ide, akár oda, neki kell az elsőnek lenni.

Alig van valami kedvesebb látvány, mint mikor kora tavasszal kihajtják a juhnyáját a mezőre, s a sok apró, fehér kis bárány széles jókedvében neki áll az ugrándozásnak. Fölveti magát a magasba, egyet-kettőt rüg magán a levegőben s teszi azt oly szeretetreméltó ügyetlenséggel, annyi furesza bájjal, hogy az ember kaczagásra fakad láttára s úgy szeretné azt a tiszta kis állatot megcsókolni. Az ügyetlenség gráciája minden mozdulata.

Ha valamihez, ehhez hasonlít a tánczleczkék látványa. Ott is mennyi a komikus komolyság azokon a kedves alakokon, a kik utánozni próbálják a felnötteket. Kimért lépésekkel közeledik a gavallér választottjához, a ki a maga részéről szemérmesen titkolt érdekléssel nézi, ha csakugyan ő-e a czélja a félénk lovag közelítésének, s midőn az csakugyan megáll előtte s megteszi a conveniencie-szerű meghajlást, mely itt tánczrahívás jelentőségével bír, — feszes szorongással nyújtja neki kezét.

Ezeket a tánczrakéréseket nézni megfizethetetlen látomány. Hogy pirul fülige mind a két fél s mily feszesen foglalja el a számára kijelölt helyet.

És fölhangzik a jelt adó taps s megszólal az egy szál hegedű a mester kezében, a ki már jó előre beoktatta tanítványait a zenéhez teendő lépésekre.

S aztán megkezdődik a leczke. «Vigyázz! Indulj! Egy-kettő, egy-kettő, állj! Előre, hátra, jobbra balra, szabályszerű, kimért mozdulatok, fordulás jobbra, fordulás balra, lábujjhegyen szépen, nyújtott lábbal, sarkot össze, állj!»

Mily vigyázattal, mily óvatosan történik minden! S azért mégis óhatatlan, hogy egy-egy kis gavallér, vagy épen egy-egy apró delnő el ne hibázza a lépést. És azt a mester Árgus-szeme azonnal észre veszi, és megállítja az egész csoportot.

Mindenkinek a bűnös felé fordul a szeme, a ki pedig szeretne menten alásülyedni ott álló helyében.

Persze, kinevetni nem szabad. De hát azokban a némán rászegzett szemekben is mennyi a szemrehányás. Kivált, ha az ifjú lélekbe immár egy kis hiúság, egy kis tetszeni vágy is bele fészkelte magát s diadalra számított és jutalmazó pillantásra talán, mint egy középkori tornalovag, vagy udvari dáma. Ah, mily győtrelem a megsegényítés.

De mily öröm, ha szépen sikerült. A hadvezér öröme egy nyert csata fölött, mi ahhoz képest!

Pedig minél tovább tart a leczke, minél több szólnak a tánczoló párok, minél inkább mulik köztük a feszély, — annál ritkább a ballépés, annál több a szépen sikerült mozdulat. S a ki ügyetlen fajankóként kezdte, perfekt szalonhósként végzi a leczkéket s a kis ügyetlen bábu azt hiszi később, hogy most már kellemmel tudná viselni az uszályos ruhát is, — és várják azt az időt, a mikor itt szerzett ismereteiket a gyakorlati életben érvényesíthetik s bele tánczolja magukat a nagy társaságba s talán a házas életbe is.

Mert még ma sem veszté el igaz voltát az a szólás-mondás, hogy sok embert magasabbra visz föl a lába, mint a feje, s midőn a tánczórákban szerzett kvalifikációról lassankint lekopik az a szín, hogy tanultva van, a kecses mozdulat, az illedelmes modor, a fesztelen, de szerény, a keresetlenül kellemes magaviselet a természetesség színét ölti föl magára: azok mindig igen alkalmas eszközök maradnak az előnyök fölhasználására, melyeket a társas élet nyújt azoknak, kik ügyesen tudnak forogni benne.

ROBINSON SZIGETE.

Képpel.

Az 1896. év nyarán — július 15-ike körül — óriási tengeri földrengés dúlt a Csendes-óceán déli vidékén s tömérdek hajót pusztított el s ugyanakkor annak is hirtelen terjedt, hogy a Juan Fernandez-szigetcsoporthoz is elcsúszott; ugyanaz, a melyet Defoe «Robinson Crusoe» című művével világszerte ismeretessé tett. Később ugyan alaplatannak bizonyult a szigetek elsülyedéséről szóló hír, mindazonáltal ez a közfigyelmet megint azon apró szigetekre irányította, a melylyel a legismertebb ifjúsági olvasmányunk, *Robinson* történetének neve elválaszthatatlanul össze van kötve.

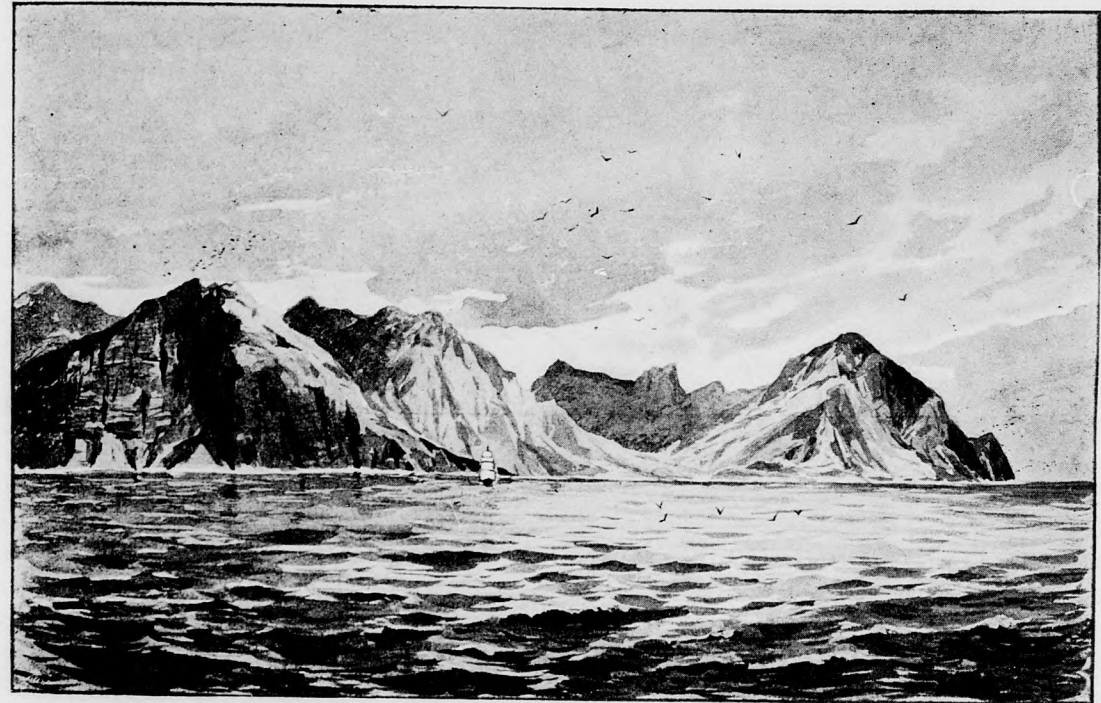
Robinson Crusoe ugyan pusztán költött alak, azonban csaknem teljesen bizonyos, hogy a gyermekek hősnéjének írója, *Defoe*, művének alapgonolatát egyszóttengerésznek, *Selkirk* (vagy *Selderaig*) Sándornak emlékiratából merítette, ki csaknem

öt éven át élt Robinsonhoz hasonló körülmények közt a Juan Fernandez-szigeten s ezért megszokták ezt a szigetet Robinson szigetének tartani, sőt egyik hegycsúcson, honnan *Selkirk* a hajókat állítólag nézte, emléktáblát is állítottak fel Robinson nevével.

A szigetcsoporthoz, mely három kis szigetből áll s a Csendes-óceán egyik legelhagyatottabb helyén fekszik 350 kilométernyire a délamerikai szárazföldtől, 1563-ban fedezte fel a spanyol *Fernandez* János Chilibe hajóztáiban s ezért ő róla nevezték el, valamint ő vette azt először a délamerikai

nősen kecskéket helyeztek el, hogy visszajövet élelmet és friss tejet találjanak. Viszont a skorbut volt annak az oka is, hogy a betegségben kimerült matrózok némelyike Eldoradónak tartotta az elhagyott szigetet s megszökött a hajóról, hogy itt kényelmesen élhessen.

1704-ben az említett *Selkirk* Sándor skót matróz jutott a szigetre, a ki egy Amerika körül járó hajón szolgált, de összeveszett a kapitányával, lévén forró vérű, makacsfejű fiatal ember, s minthogy többé a kapitány hajóján tovább szolgálni nem akart, ő maga kérte a kapitányát,

ROBINSON SZIGETE (JUAN FERNANDEZ) A CSENDES-TENGEREN.

spanyolok birtokába, melyben a legújabb időkig megmaradt, bár csak névleg, mivel többnyire lakatlan volt. Kezdetben csak a kalózhajók látogatták a szigetet, később azonban különösen angol hajósok gyakran kikötöttek rajta, hogy ott friss élelmiszereket vegyenek fel. A hosszú tengeri utazások alatt ugyanis a matrózok között nagyon pusztított régebben a skorbut, melyet csak friss növényi eledellel és tejjel lehetett gyógyítani; ezek beszerzése végett az óceánban magánosan álló szigetcsoporthoz nagyon alkalmas megállóhely volt. Ez a skorbut-betegség okozta azt, hogy a hajósok az elhagyatott szigeten a jövőre gondolva, magukat ültették s egyes apróbb állatokat, külö-

hogyan tegye ki a szigetre. A tapasztalatlan ifjú még harmincz éves sem volt, mikor önként kívánczolt a pusztán szigetre, csakhamar keservesen megbánta elhamarkodott tettét, mert az elhagyott szigeten sok küzdelem, aggodás, komoly veszedelem várt rá. Vadkecske nyájszámra akadt, hanem puskapora csakhamar elfogyott, s így puskájának sem vehette hasznát, esinált a csövéből kést, készített vadászorgot. Űzőbe vette a kecskéket, egy részét leölte, s húsával táplálkozott, a többit megszelídítette, fülöket behasított. Még azután huszonötévesen is találtak a szigeten ilyen hasadt fülű kecskéket. Rengeteg sok patkány alkalmatlankodott körülötte, élelmiszereit dezsálták,

álmát megháborgatták. Úgy segített ezen a bajon, hogy vadmacskákat édesgetett magához, azok neki estek a patkányoknak, s rövid idő múlva kipusztították, vagy Selkirk barlangjából elriasztották. Idővel hátáról a ruha, válláról az ing, lábáról a csizma leszakadozott. Addig, a míg lehetett, toldozta-foldozta, végül hozzászokott ahhoz, hogy mezitláb járjon. Úgy megkérgesedett a talpa, hogy a hegyes sziklaháton bizvást üldözhetette a vadkecskéket, ruhát varrt a kecskék bőréből, hegyes kucsmát tákolt össze, a nap égető heve ellen ernyőt csinált. Mindezeket a tárgyakat később ereklyeként mutogatták a kíváncsiaknak.

A szegény matróz a harmadik-negyedik évben már egészen kivetkőzött emberi formájából. Haja, szakála megnőtt és szörnyen bozontos volt, a kecskebőr-bunda, melybe burkolózott, meg elvadult arca nem embernek, hanem sajátságos állati teremtménynek tüntették fel őt. Mintha nem négy, hanem harmincz-negyven esztendeig élt volna a szigeten, olyan öreg mutatott az arca. A legsajátságosabb pedig az volt, hogy nem beszélhetett emberrel, s így hova-tovább az a veszély fenyegette, hogy elfelejti a beszédet, s a szó valódi értelmében állattá süllyed. Hanem a szerencsés véletlen a negyedik évben megmentette őt ettől a sorstól.

Rogers angol hajóskapitány kötött ki a szigeten. Az volt a szándéka, hogy vizet és fűtőanyagot szerez be a Fernandez-szigeten. Emberei észrevették a szerencsétlen Selkirket, állatnak tartották, s mert futásnak eredt, utána vetették magukat, s már csak azért is, hogy ezt az ember soha nem látta csodaállatot magukkal vihessék: elfogták. Mikor aztán hatalmukba kerítették, nagy csodálkozásukra vették észre, hogy nem állat, hanem — ember. Kapitányukhoz vitték. A boldogtalan Selkirk minden porcikájában reszketve állott meg előtte, beszélni is csak zavarosan, tördelt szavakban tudott. Különös szerencséjére a hajón volt egyik régi ismerőse, a ki emlékezett még arra, hogy Selkirket kitették volt ezelőtt néhány esztendővel a Juan Fernandez-szigetre, sőt rá is ismert, bár nagyon megváltozott az arca. Kérdezték tőle, hogy mióta él e szigeten. Azt felelte, hogy húsz esztendőnél is több ideje annak, hogy oda került. Megkínálták pálinkával, de sehogysem izlett neki. Jöcska idő kellett ahhoz is, hogy emberi mivoltával lassankint megbarátkozzék, s régi mesterségébe, a matrózságba beleszokjék. Selkirk aztán a Rogers kapitány hajóján maradt. Idővel a régi ügyes, értelmes kormányos

vált belőle újra, s valamicske vagyont szereve visszatért hazájába, Skótországba.

Rogers és Cooke kapitányok egy könyvben leírták Selkirknek négy éves remeteségét, közrebocsátották, s így messze földön érdekes alakká tették őt, kinek sorsa iránt igen sokan részvétet éreztek.

Minthogy mindez Defoe életében történt, ő kétségkívül ismerte Selkirk történetét, midőn megírta a maga «Robinson Crusoe»-ját, de mennyire különböznek ezek mégis egymástól! Robinson mintaképe a léteért küzdő embernek gyarlóságaival és erényeivel egyetemben. Defoe egyike a világ legszerencsésebb íróinak, mert olyan alakot teremtett Robinsonban, a ki soha el nem évül, mindig és minduntalan szemünk előtt van ezer formában, mint maga az emberiség egy emberben megtestesítve.

Defoe regényének rendkívüli hatásától indítva, igen sok ember látogatta ezt a szigetesoprotot, a spanyol Benjanin Vicuna Mabenne 300 lapra terjedő könyvet irt róla s még nem oly régen, 1892-ben is három hónapig tartózkodott itt Philippi és alaposan tanulmányozta a sziget természeti állapotát. A jelen század közepe táján német gyarmatosok telepedtek le a szigeten, azonban a gyarmat nem sokáig állott fenn; ismét lakatlan lett az egész szigetesoprot.

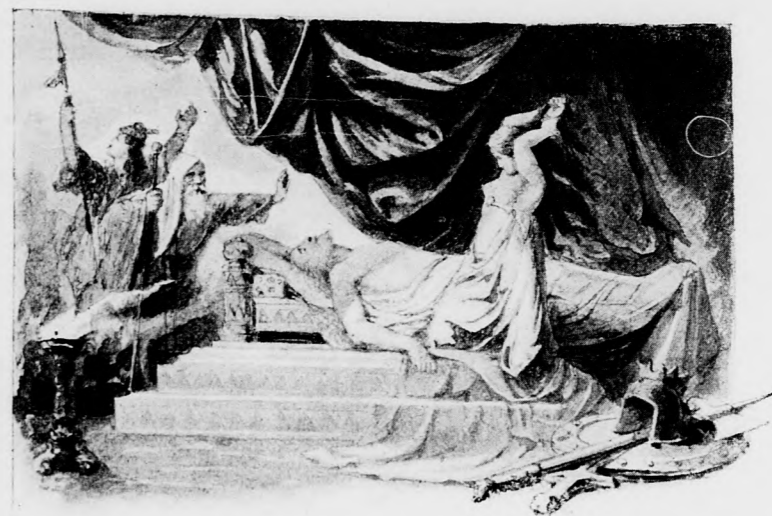
A három sziget közül a legnagyobb *Mas à Tierra*, a tulajdonképi Robinson-sziget, 22 kilométer hosszú, 8 kilométer széles és körülbelül 80 négy-szögkilométernyi területű. Ez egészen hegyes; a partjai is nagyon meredek s nehezen megközelíthetők; egy kis öble alkalmas a kikötésre. Úgy ez, mint a másik két (*Mas à Fuera* és *Santa Clara*) sziget határozottan vulkáni eredetű, meredek kopasz hegyekkel, melyek belsejében még sok láva és más vulkán-anyag található. Legérdekesebb, hogy növényvilága határozottan átmenetet alkot a délamerikai és az oceáni növényzet között, s ezért nagyon sok eredeti faj van benne, valamint olyanok is, melyek átalakulást mutatnak, s így bizonyosságai Darwin elméletének. Állatvilága igen csekély s nagyobb állatok a még ma is élő, de teljesen elvadult kecskéken kívül nincsenek. Emberi munka nyomai már csekély számmal vannak az elhagyatott és lakatlan szigeten, vad emberek pedig talán soha sem voltak rajta. Ezek szerepeltetése Defoe saját találmánya, mely azonban *Robinson* híres regényét kétségkívül érdekesebb tette, mintha pusztán *Selkirk* élményeit irta volna le.

HÚN-MONDÁK.

A *Tanulók Lapja* számára irta Gaal Mózes.

Etele halála.

Szikkák büszke ormát letördeli villám, életerő kifogy ezeréves tölgyből, egy napig virul a völgynek kis virága, s rövid életét a hernyónak ki méri? Élete megszakad annak, a ki élő, halhatatlan maga Hadúr, a nagy Isten; ő szabta határát folyamok árjának, ő adta Etelnek rettentő hatalmát, az ő akaratja, hogy világ urának napjai elmúlnak, ő küldi szemére a halálos fátyolt, ő apasztja meg a szivet hajtó patak esörgedező vérért. Hogy történt, mint történt Etele halála?

ISZONYU, A MIT ŐK A TEREMBEN LÁTTAK.

Hiszen ime vigadt a rettenetes éjt megelőző estén egész udvarával. Úgy akarta kedve, hogy asszonyházába feleséget hozzon, szaporítsa számát hún szokás szerint a királyasszonyoknak. Századik volt-e már, vagy eggyel több annál: ki tudná a számát?

Baktriai király csodaszép leánya: *Mikolt* tünt szemébe. Zsákmánynak tekinté, apját leigázta, két testvérét vad harcban megölte, s a leány fejére koronát tétetett, feleségül vette.

Szívébe ki láthat asszonyi állatnak? Fölmérte-e észszel a húnok királya, hogy *Mikolt* szemében, a mi úgy rávillan, mint az emésztő tűz: gyűlölet lángja-e, vagy asszonyszerem?

Etele akarta, hogy hitvese légyen, s ő akaratjának ellene szegülni rabszolga-királylány lett vón' igen gyöngö.

No hát lakodalmát lakta nagy vigsággal világ-ura Etel, a húnok királya.

Serleg kézzől-kézre járt a palotában, töltötte serényen rabszolgák készsége; pazar lakomában úszott a palota, ének szilaj árja tölté be a léget, vad habota zúgott, éltek az örömmek, mert bohó, ki számol elmulandósággal, mikor reá mosolyg száz meg száz gyönyörrel életkivánsága...

Haj rá, haj! Zenének édes szava bujtott; mázolt képtü bohóc ütöte figuráját, tánczra perdült közben a fiatalabbja, s ropta a hún-tánczot fáklya-világánál.

Mind a világ tudta, hiradók riongó szava járt szanaszét, a négy anyaszélnék irányába vitte:

— Nagy Etele vigad! Lakodalmát lakja; örüljön a világ Etelével együtt!

Ki gondolta volna, hogy a mámor vége iszonyatosképpen siralomra válik, olyan siralomra, melynek hallatára megrendül a világ két sarka!? Halandó hogy sejtette volna?

Pedig arra vállott.

Látták még Etelét, szokatlanul vigan kehelyt üríteni; kegyes indulattal nézte, mint vigadnak, ő is együtt vigadt palota-népével; talán soha olyan jó kedve még nem volt, soha életében. Látták azt is, mikor bele-bele nézett *Mikolt* szép szemébe mámoros gyönyörrel. Szép királyleánynak szívébe ki láthat? Mosolygásba rejtve mérget ki keresne, olyan mérget, melynek lehelete halál?

Palota ajtaja utánok bezárult, a ki látta akkor búcsúzó Etelét, utoljára látta a nagy királyt *élve*.

Mi történt?

Marcianus császár — mondják — Napnyugaton gonosz álmot látott éjjelen e násznak. Ezüst tollú nyila, a mint ráfeszíté aranyos ivére, egyszerre derékon ketté tört.

Hún-bérecnek ormára reá szállt egy sereg vijjogó turul, ölyv. Szárnyukkal csapkodták a kemény sziklákat, s aztán gubbasztottak sötéten az ormon.

Hadúr egét felhők szállották meg, sötét, vadharagos felhők. Szél zúgott, mely fákat döntött ki, s ordítva szaladt a rónának, mintha Urdung maga dühös örömben tombolna, vigadna . . .

Hajnal pirossága föltetszett az égen, támadt koronás nap, életet hirdetett mind az egész földön. Elriadt a szemről a mámoros álom, talpon volt az udvar, mulatásra készen, mert a hún királynak lakodalmát lakni három hétig kellett, vagy annál is többig.

Az az ajtó, melyen nagy Etele eltűnt szép királyleánnyal, zárva maradt még mind. Nem nyílt ki délig sem, húnok türelmének fonala megszakadt, de zavarni Etele nem merték álmában.

Félelem szállotta meg a húnok szívét, sejtelen gyötörte, babonával teljes félelem hatalma felháborította, s hova ember lábát engedelem nélkül soha bé nem tette: hálótermébe betörték a főbkek.

Iszonyú, a mit ők a teremben láttak.

Ágy előtt a földön haját tépve ült a nagy király asszonya és zokogva bűgött:

— Vége én uramnak . . . vére ölte meg őt . . . fuldokló hörgése riasztott fel éjjel, orozva lepte meg a halál . . . Jaj, vége! . . . Vége . . . Vége!

Szívébe ki láthat síró királynénak, s mely szívét eltölti mérhetlen fájdalom, ki tudja, igaz-e? Csókjával altatta, karján elringatta, s szívébe tört mártott, mikor édes álom, mély álom meglepte.

Két testvérét harezban megölte Etele, s őt úri nagy kegygyel hitvesévé tette, hanem azt a boszút testvér-gyilkosságért szívében megölni nem tudta Etelek rengeteg hatalma.

Hadúr így akarta, s Hadúr igazságos.

Etelek kardjával a világot adta, s Etelek Budáért, Buda haláláért, mikor a világnak legnagyobb ura volt, erőszakos, gyilkos halállal büntette.

Ősz táltos szavára hallgattak Etele fiai, s a húnok. Ősz táltos azt mondta:

— Úgy tudja a világ, miként Mikolt mondta. Hadúr nagy Etelek vérével ölte meg, mely orrán kitódult; nem gonosz kéz műve . . . Hadúr kívánsága. — ezt mondta a táltos — mert ha gonosz végét hallják Eteleknek, mind a rabszolga nép megrázza bilincset, s vége a húnoknak.

Böles volt Hadúr papja, szavát megfogadták, s vitte a hir szárnya a hazug szót igyen:

— Nagy Etele meghalt, nem gonosz kéz műve volt az ő halála, envére ölte meg, mely orrán kitódult . . .

És igaz volt mégis a hir hazug szava, mert hogy vére ölte meg, az a vér, a melyet Budavárosának piacán a bátyja szívéből kiontott testvér-gyilkos kézzel.

Hadúr igazságos és az ember gyarló, még az is, kitől a világ szíve reszket; gyarló voltál te is, rettentő Etele.

A magyar diák természetrajza.

A «Tanulók Lapja» számára. 2

GAPUT III.

A diák különböző fajairól.

Most a diák legfontosabb fajait vesszük szemügyre a humor nagyító üvege alatt és csupán azt sajnáljuk, hogy e szigorúan tudományos tanulmány szűk keretében csak a legjelentősebbeket emelhetjük ki.

Áttekinthetőség kedvéért három főosztályba sorozzuk a «studiosus hungaricus» genusát.

A) Testi változatosságok.

A hosszú diák vagy «langalló» (juvenis longinus). Mint már neve mutatja, fő ismertető jele e

«JUVENIS VERSIFAX.»

fajnak rendkívüli magassága. Csak bőre, lába meg karja van: az utóbbiak lépcsőn való szaladgálás alkalmával szélmalom módjára működnek és szinte földig érnek. Nála minden hosszú és ennél fogva valamely feladat elkészítésére is szörnyű hosszú időre van szüksége. Ha köcsög-kalap van fejen (de ezt csak majáliskor viseli), megüti a két métert. Termete gyakran hátrányára van, tanárai rendszeren észre szokták venni, ha órákban regényt olvas vagy csupa kíváncsiságból állandóan az előtte ülőnek gyakorlata fölé nyújtja a nyakát. Ezért melankólikusan néz a világba.

A kis diák vagy «vakares» (homo pygmaeus) az előbbinek éppen ellenkezője. Alig emelkedik ki 130 centiméterre a földből, miért is erősen reménykedik, hogy nem válik be katonának. Egyébiránt egészen helyre kis legény. Testalkata igen előnyös examinálás idején, mit «langalló» kollegájának sárga irigységére ki is használ, Istenfélő ember módjára szem előtt tartván a tizenegyedik parancsot: «Vigyázz, hogy rajt' ne csipjenek».

A kövér diák vagy «kocza» (homo ericetus) inkább a kis diákhöz áll közelébb és a többiekől impozánsan domborodó hasa által üt el, melyen váltig fölesűszik a mellény. Jobbára hentesnek, koreszmárosnak, cukrászknak vagy péknek a fia és talán éhen halna a hazulról küldött oldalasok, kolbászok stb. nélkül. A tanuláshoz alkalmatlan

A «PUBL.»

testalkata arra készíti, hogy már a negyedik osztálynál otthagyja a gimnáziumot. Évek múltán, mint az apai mesterségnek domborúra hizott követőjét látjuk őt, a mikor is klasszikus műveltségének meglevő morzsáival ejti bámulatba a májszter urakat.

A piszkos diák (sepia officinalis) tiszta anyjának kétségbeejtője. A mihez csak nyúl, legott elveszti színét-fényét. Hiúság és divatos ruha érthetetlen fogalmak előtte; úgy látszik, az ókor cynikusait választotta példaképül. Gyűlöli a fölösleges szappan-pazarlást és minden lapot, minden könyvet jól sikerült «paczkákkal» ékesget. Sok csipős megjegyzést kell hallania, de ő ezek ellenében vas egészségével vigasztalja magát.

B) Szellemi változatosságok.

A böles diák (studiosus exemplarius) az egyes osztályokban csak elenyésző mértékben van képviselve. Vörös szemű és a tanári kar kedveltje; szabad óráiban segédkönyveket tanulmányoz és már előre veti belőle árnyékát a jövődöbeli tanár. Vakációban ladára menő könyvet cipel haza és akkor szülőföldje büszkeségét ő képezi.

«STUDIOSUS GLADIÁTOR.»

Természetesen sok az irigye, de kiváltkép kerülő őt

a *nehézfű diák* (studiosus perplexus). Ez háromszor annyi idő alatt tanul meg valami leczkét, mint az előbbi. Az iskolában az utolsó padot (sessio vulgaris, sive asinina) ékesíti és ott költi el uzsonnáját hatalmasan kifejlett rágószerveivel.

Atyafiságban van vele a *lusta diák* (gadus morrhua), kinek egy hétben csak egyszer van kedve tanulni. Bánatos szülei néhány esztendő múltán mindkettőt kiveszik az intézetből és könnyebb mesterségre adják.

Az *aggyafűrt diák* (studiosus industrius) kiváló tehetséggel «csáklizza el» a szüleitől kapott ingóságokat. Növényeket és bogarakat gyűjt, hogy másoknak uzsora-kamattal eladja; már a vizsgák előtt kifogy könyveiből, miknek csak eladási árát ismeri. Ő belőle válik a jövőendő finácza és adóvégrehajtója.

A *versfaragó diák* (juvenis versifax). Ebben kora ifjúsága idején először hosszú haja árulja el költői hivatottságát. Majd mesterkéletlen kimerket gyárt, de csak azért, hogy megismerkedjen a verstannal, a balladák, epigrammák, hőskötemények és szomorújátékok mezejére rohanjon át. Csakis a költői tárgyakat tanulja és megveti a haszontalan matematikát. Év elején vaskos diáriumot vásárol, hogy magának a halhatatlanságot biztosítsa, sőt «Petőfi-kört» is alakít, hol mint elnök, saját költeményeit olvassa föl, mi alatt a meghallgatásra kárhóztatott «kör» alattomban kineveti. Sok ilyen diákból színész lett, ki aztán a diurnistaságon végezte, valamely Istenhátmögötti hivatalban körmölvén a költőietlen aktákat.

Kenyeres pajtása ennek az *érzelgős diák* (juvenis fadissimus). Ez valósággal álomszerű életet folytat, melyből csak hébe-korba riasztja föl egy secundákkal tetézett bizonyítvány. «Szép szemei világával» egyre a kék eget bámulja, mindig egyedül sétál, titokban ósdi regényeket olvas, mik fölött a jelenkor régesrég napirendre tért már és hatalmas sóhajokat ereget érző kebeléből. Ha a jóakaró sors nem tereli a rendes útra, hát elveszett a társadalom számára és vándorszínészségen végzi, vagy pedig valami kölcsönkönyvtárba vész bele.

A most említettnek homlokegyenest ellenkezője a *próza diák* (studiosus cum nervis saluberrimis). Ez korának a gyermeke, töröl metszett realista, már a harmadik osztályban a jövőre gondol, az

élet arany középútján halad és szükség esetén «elégéses» bizonyítványval is beéri. Zsebpenzét (recreatio minima) könnyüvéru pajtásainak szokta kölcsönözgetni, csöppet sem törvényes kamatra. Az életnek legjobb oldalát használja ki és majdan mint Mathuzsálemi kort elérő nyugdíjas fogja az állam kasszáját terhelni.

A *markos diáknak* (studiosus gladiator) hatalmas melle, araszos válla van, a mi félelmetessé teszi nagy népesödületben; izmos karja és keze pedig természetesen megvédi minedni jogtalanság ellen. Örömmel mutogatja erejét, széketasztalt félkézrel fölemel a földről, vastag rudakat pékperecz módjára tördel és jó szemmel nézi, ha gyöngébb társai mint vazallusok, kíséretébe szegődnek. Nagy a tekintélye a környék parasztyerekei előtt, de annál kisebb a tanárok előtt, mivelhogy teste tökéletesen elnyeli szellemi erejét.

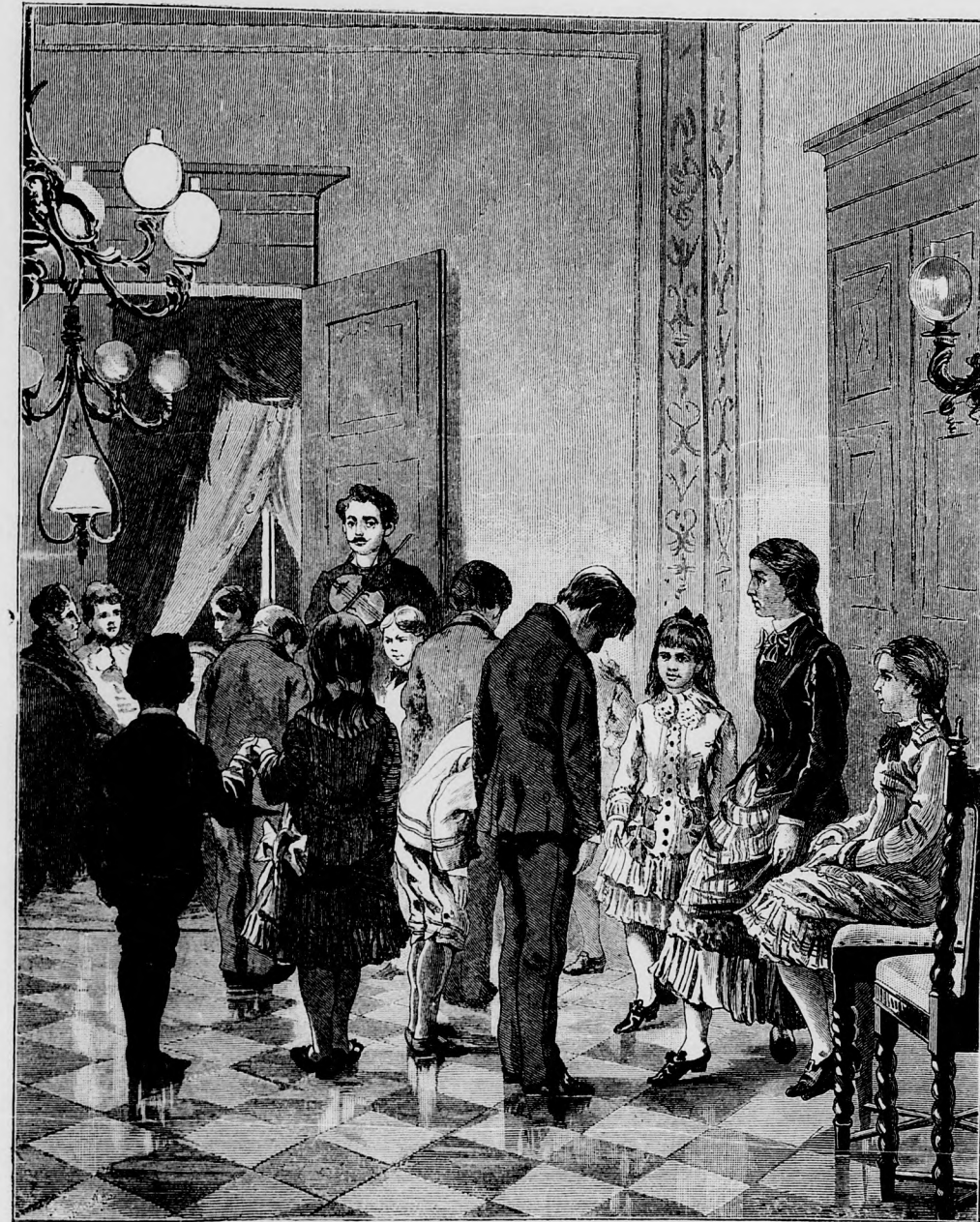
Az *elkényeztetett diák* vagy «pubi» (studiosus fragilis, lepus timidus), mint anyamasszony-katonája kerül az intézetbe, mindjárt első nap kinevetik és ettől fogva korántsem rózsás a sorsa. A kamaszkor tisztító levegője őt nem csapja meg, a tornázásnál még ugrani sem mer, úszásnál meghűti magát, sétálásnál kimelegszik, nehezebb ételek megnyomják gyöngéd gyomroskáját és a sok tanulás egészen konfundálja fejét. Anyi panaszkodó levelet küld szülei nyakára, hogy végtére valami másik gimnáziumban vagy konviktusban találja meg az őt megillető méltánylást. Ebből a vékony dongájú speciesből telik ki később a divatos fürdőhelyek vendég-serege.

A *gyűjtő* (studiosus corvinus) minden képzelhető lim-lomot raktárra hord otthoni fészkebe. Zsöngé ifjúságában mint botanikus konkurrál a tehenekkel, később közetekkel tölt meg egy egész ládát, majd a bélyeggyűjtés démonának karmai közé kerül és nines postaboriték, mely kiméletlen újjai elől menekülne. Ez a szenvedély csak azért lohad le, hogy bogarak és lepkék után való áhítozásának adjon helyet. Merőben ellentéte a *szóvalkozott diák* (studiosus semper neglectus), ki mindent elhagy, mit gondos szülei hazulról vele adtak. Bűvészi keze alatt zsebkendők és harisnyák, ingek és gallérok tűnnek el nyomtalanul. Ha vakációra haza érkezik, anyja kezét tördelve látja a fehéreműek ijesztő fogatékát és a szerencsétlen bamba nevetése egy csöppet sem nyugtatja meg fölizgult kedélyét. Ha csak idővel egy gondos feleség nem veszi atyai hatalma alá, hát elveszett az emberi társaságra nézve!

C) Társadalmi változatosságok.

E tekintetben egyszerűen *gazdag* diákokat (proceres) és *szegényeket* (pauperes) különböztetünk meg. Nagyobb városokban e különbözőség

szenvedők örvényébe. Becsületére legyen mondva a magyar középiskoláknak: nem ismernek társadalmi különbséget. Legyen bár gazdag vagy szegény polgárfiú, vagy hétszilvafás nemes sarja-

TÁNCZÓRÁBAN.

külsőleg is kifejezésre jut, elegánsabb ruházódás, több zsebpénz és önhitt föllépés alakjában. Ám az emberi sors kiegyeztető igazságot oszt, a mennyiben a renyhe piperkőzöt (pavo cristatus, Gigerl budapestinensis) könyörtelenül letaszítja a

déka: az részesül tisztességben, a ki a *legderékabb*. Egyebekben mellékes, vajon finom köntöst visel-e, avagy a nagyapjáról reámaradt kabát fityeg-e mélabúsan fiatal testén.

(Folytatása következik)

VEGYESEK.

Mikroszkópi preparátumok készítése a növénytan köréből. Manapság még csak szakemberek kezében és tudományos intézetekben, szertárakban szoktunk mikroszkópot látni és csak ritka tanuló ifjú az, ki a drága mikroszkóp vételének luxusát magának megengedheti. Nagy örömmel tanulmányozhatja ennek segítségével a szintén vétel útján megszerzhető preparátumokat. Kétségkívül azonban még értékesebb lesz ránézve e műszer bírása, ha abba a helyzetbe jut, hogy önmaga készíthet mikroszkópi preparátumokat. Ép ezért hasznos dolognak véljük, hogy útmutatást adjunk az eljárás rendjére-módjára vonatkozólag. E közben csupán csak a botanika körére szorítkozunk, mert itt egyrészt az anyagot könnyebben lehet beszerezni és értékesíteni, mint az állattan terén, másrészt a növények földgöszása sokkal könnyebb, mint az ásványoké és sziklafajoké, melyekből még előbb nagy fáradsággal és nehézséggel kell a vékony lemezekéket előállítani. A botanikai tárgyak nagy bőséggel állnak rendelkezésünkre, könnyűséggel hasogathatók szálfinom rétegekre és rendszerint annyira átlátszók, hogy a rájuk vetített fényben kényelmesen szemlélhetők. Egyes esetekben az átlátszóságot még fokozni is lehet mesterséges úton, vagy pedig — ha az átlátszóság igen nagy fokú — a szemlélet színek által megkönnyebbíthető.

Mindenekelőtt a mikroszkópi eljárásnál szükséges segédeszközöket kell felsorolnunk. Ide való első rendben egy jó éles kés, leginkább egy homorúra kőszőrült borotváló kés. Magától értetődik, hogy ezzel óvatosan kell bánni, a mint hogy természetesen nagy vigyázatossággal tartandó szem előtt a használatba kerülő vegyi anyagok kezelésénél is, mindennemű sérülések kikerülése céljából; kiváltképpen óvakodjunk tűz vagy fény közelségétől és ne engedjünk semmiféle folyadékból cseppeket ruhánkra vagy bőrünkre esordulni. Egyéb preparáló eszközök közül szükségünk van két középnagyságú teveszór-ecsetre, két fanyelű preparáló tűre, bodzabélre, néhány óraüvegre, egy esemő hegyes, 10—15 cm. hosszú, 4 mm. üvegesőre (l. 1. és 2. ábrát) és üvegfödőkre.

Vegyi anyagok közül említendő: 30, 60 percentes és közönséges metylalkohol; azután tiszta borszesz, szegfűolaj, benzinben oldott kanadabalsam; benzín, 1—5 percentsig hígított kálilúg; 1 percentes ecetsav; 50 percentes glicerín vízben, glicerín-kocsonya, olajbogyóból sajtolt olaj, melybe néhány csepp karbolsavat kevertek; végül desztillált víz. A színek közül készletben kell tartani: anilin-színeket, magenta-verest és karmint, hämatoeylint (kampeche-veres), chlorzink-jodint, jodint, methylozöldet stb. E színoldatokat jól bedugaszolt és pécsettelt üvegekben tartjuk; a dugasz legyen keresztlylukasztva, hogy egy üvegső átférjen rajta. (1. ábra.) Ugyaníly üvegesővekben tartjuk a hígított kálilúgot, glicerint és glicerín-kocsonyát. A kanadabalsamnak viszont jól megerősíthető üvegburával ellátott palaczkban adjunk helyet. (2. ábra) Végül a metylalkohol számára választunk az ismeretes alakú fecskendő-palaczkot, melynek dugaszán át két különböző nagyságú, hajlítót üvegső nyúlik le, ezeknek egyike hegyben végződik. (3. ábra). A kész preparátumokat alkalmas tábla-papír- vagy faszekevényben őrizzük.

Ezzel összeállítva a szükséges anyagot, most már sorra vehetjük magát az eljárást.

Tegyük fel például, hogy egy fűnemű növény szárnak keresztmetszetét akarjuk preparálni. Bal ke-

zünkbe fogjuk az illető szárt, függőlegesen lógni engedjük és jobb kezünkbe vesszük a kést. Miután a kés pengéjére néhány cseppnyi 60 percentes alkoholt fújtunk, átmetszünk vele keresztben a szárt. Most iparkodjunk a szárból az előbbivel párhuzamos vágással minél vékonyabb korongot lemetszeni, ha elsőre nem megy, próbálgassuk addig, a míg végre sikerül. Praktikus eljárás az is, ha a pengének kezünk felé eső végét jól a szélére illesztjük a szár végének és így mintegy az egész pengét magunk felé végig húzzuk rajta. Ilyenkorra már oda legyen készítve egy kis óraüveg a kellő folyadékkal, melybe a jól metszett korongot a kés pengéjéről a teveszór-ecsettel beleseperjük. Ilyen folyadékul desztillált vizet használunk az esetben, ha glicerint vagy glicerín-kocsonyába akarjuk ágyazni a preparátumot; ha azonban kanadabalsamot találunk jobbnak, ehhez már metylalkohol szükséges. Minden egyes esetben meg kell a kést hatvan percentes alkohollal nedvesíteni.

Azon esetben, ha valami igen keskeny vagy kicsiny tárgyból akarunk preparátumot készíteni, a levágásnál már természetesen nem foghatjuk közvetlen a kezünkbe. Ilyenkor a kéznél levő bodzabélbe egy hosszirányú vágást teszünk, az így támadt nyílásba a kis tárgyat bélellesztjük és a szétvált bodzabélet megint összefogjuk, most két közvetlen egymás mellett elhaladó keresztmetszéssel a bodzabélet is, meg a tárgyat is átszelhetjük.

Némely esetekben nem így kell a kést használni, tudniillik olyankor, ha már maga a tárgy is majdnem az átlátszóságig vékony: például egy levélnek a héja. Ily esetekben a következő módon járunk el: Néhány óráig sűrű kálilúgban áztatjuk a levelet, azután kivéve leöblítjük és bal kezünk mutatóujjára göngyöltjük; most a késsel a középső erezet hosszában végigkarcoljuk, a mi után a bőrt a középtől a szélek felé szépen le lehet fejteni.

Mielőtt a preparátumot az eltartó anyagba ágyaznók, rendszerint a szükséghez képest meg is szokás színezní. Ilyen eltartó anyagul többnyire glicerín, glicerínkocsonya vagy kanadabalsam, ritkán egy százalékos ecetsav szolgál. Ha glicerint, glicerínkocsonyát vagy ecetsavat használunk, a preparátumot előbb jól ki kell tisztítani kálilúgban vagy klor-savas nátriumban (eau de Javelle). Mielőtt a preparátumot az alaplapra tennők, azt is, nemkülönben a fődől szolgáló üveglapot szorgosan meg kell tisztogatnunk, mert a legcsekélyebb e téren elkövetett hanyagság keservesen megboszulja magát, különösen, ha kanadabalsamot használtunk.

Lássuk már most, miképen történik a beágyazás glicerínbe vagy glicerín-kocsonyába. Az elsőnek az az előnye van, hogy nem párolog el oly gyorsan és hogy nagy a törési együtthatója. Ha már a tárgyat átlátszóságának foka szerint karminnal, ammoniakban oldott hämatoeylinnal vagy anilinfestékekkel megfestettük (kálilúgban megtisztítottuk), töröljük meg még egyszer száraz vászonnal az alapul szolgáló üveglapot és a fődőlapot, a mi úgy történik tökéletesen, ha bal kezünk közép- és mutatóujjával megfogjuk az üveglapocsa szélét, mindkét oldalára ráhelünk és nagy vigyázattal töröljük le, nehogy eltörjék. De ezután már ne tegyük ám az asztalra, hanem valamely külön e célra megtisztított helyre. A preparátumot ezután az alaplap közepére tesszük és nedvesen tartjuk, hogy buborékok ne képződjenek; ha ilyenek mégis mutatkoznak, nedvesítsük meg időnkint a preparátumot metylalkohollal. Addig kell várni, míg minden buborékot el tudunk tüntetni, mert e nélkül, különösen

glicerín alkalmazása mellett, a legjobb preparátum is hasznavehetetlenné válik. Ha már az óvatosság és szükség előírta szabályokat eddig betartottuk, holmi üvegpálcika segítségével két vagy három csepp glicerint ejtünk a preparátum felső oldalára. Most fogjuk meg bal kezünkkel a fődőlap szélét, jobbunkba pedig egy preparáló tűt vegyünk; a fődél egyik végét tegyük le az alaplapra, a másik végét pedig a tű segítségével szép lassan leeresztjük a preparátumra. Ha a leeresztéssel sietnénk, némi levegő szorúlhatna a fődél alá és az annyira rettegett buborék igen könnyen előállana. Most hagyjuk egy kis ideig a preparátumot nyugodtan; a legkisebb nyugtalanság megárthatna, mert vagy a fődőlap esnék le, vagy maga a tárgy csúsznék odább az alaplapon. Mikor a gyöngéd mozgás már nem árt neki, tartósan zárjuk el a preparátumot. Mindenekelőtt távolítsuk el itatóspapír segítségével a széleken kinyomult fölösleges glicerint, aztán az egészet erősítsük esztergába, úgy hogy a kerekalakú fődőlap az esztergakorong egyik megfelelő koncentrikus körével összeessék. Most mártunk egy esetet ezinkfélére és ezt a jobb kézben fogva úgy vonjuk be a fődőlap szélét, hogy az ecset az alaplap szélét is érje; azután lassan-lassan szorítsuk az esztergát; az így előálló gyűrűt hasonló módon kenjük be ezemttel. Következő napon megismételjük ez eljárást, mi által a zárka légmentes lesz és a glicerín nem illanhat el. Elzáró anyagul még aszfaltlakot vagy viaszt is használunk, utóbbit különösen négy-szögletű fődőlapocskánál, a mikor persze az eszterga korongjának sem igen vehetjük hasznát.

A glicerinnel tulajdonképen jobb a glicerín-kocsonya, mert megkeményedik és minden elzáró anyag nélkül hosszú időkre eltartja a preparátumot, ha száraz helyre tesszük. Különben is van oly használható, mint maga a glicerín. Távolítsuk el a kocsonyát tartalmazó edény dugóját és tegyük bele egészen a nyílásáig vízfürdőbe, a melyet lassankint a forrásig hevítünk. Minthogy ennek következtében a kocsonya folyékonyvá válik, az eljárás vele ép úgy történik, mint a glicerinnel. Ha esetleg mégis képződtek volna buborékok, spirituszlágnál nagy figyelemmel addig hevítjük az alaplapot, a míg a kocsonya forni kezd, a mikor is egy hideg üveglapra tesszük le a preparátumot. A hideg lappal való érintkezés következtében lehül az alaplap, lehül a kocsonya is, mely utóbbi szépen összehúzódván, ezáltal kipréseli a buborékokat. (Ez eljárást azonban igen gyöngéd anyagoknál nem alkalmazhatjuk.) További hűléstől megkeményedik a kocsonya és így nincs okvetlen szükségünk elzáró anyagra, noha ennek alkalmazása ilyenkor sem árt.

Ha az anyagot kanadabalsamba akarjuk ágyazni, a mi sokkal fáradságosabb, de egyszersmind háladatosabb munka, akkor előbb metylalkoholban, majd tiszta alkoholban jól megáztatjuk, hogy a legparányibb víz is, amely még benne meghúzódott volna, kioldódjék, mert vele akanadabalsam nem keveredik. Azután egy kissé a szegfűolaj hatásának tesszük ki, a mi által sokkal átlátszóbbá válik. Erre az alkalomra óraüvegeket használunk, melyekbe a különben jól eldugaszolt üvegekből annyi folyadékot öntünk, a mennyi éppen szükséges; a tiszta alkohollal való bántásmódnál le is kell takarnunk az óraüveget, mert ez a folyadék könnyen elillan. A tárgynak egyik óraüvegről a másikra való átvitele esettel történik, természetesen a szükséges elővigyázat mellett; vastagabb tárgyaknál már valamivel kevésbé finom eszközt is használhatnánk. Ha a tárgy egy kis színezést kíván, ennek a metylalkoholba való tétel előtt kell történnie.

Most ráteszünk az anyagot az alaplapra és egy vagy két csepp kanadabalsamot ejtünk rá, vigyázva, hogy buborékok ne támadjanak. Ha mégis előállana néhány buborék, vízgőzben vagy spirituszlágnban főlhevítjük az alaplapot. Most hagyjuk megkeményedni a kanadabalsamot, a mely egyszerre világosítól és elzáró anyagul is szolgál. A megszáradás után a széleken mutatkozó fölösleges balsamot késsel levakarjuk és benzínbe áztatott rongyocskával letörölgetjük. Ha záró anyaggal akarjuk a széleket bevonní, várjunk, míg a rájuk dörzsölt benzín elillan.

Végül ha egy percentes ecetsavba akarjuk az anyagot ágyazni, előbb az alaplap szélére akkora gyűrűt festünk ezinkféléből, a mekkorát csak lehet. Midőn már ez megszáradt, egy-két cseppnyi oldott ecetsavat

1. ábra.

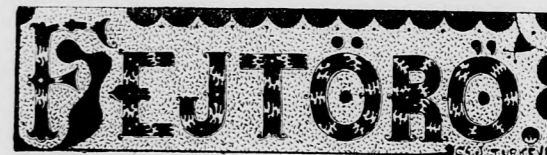
2. ábra.

3. ábra.

ejtünk rá és ebbe helyezzük az anyagot. Erre tegyük rá a födelet, távolítsuk el itatóspapírral a fölösleges savat és lássuk el a széleket az ismert módon záró- anyaggal. A buborékok itt is veszedelmesek, a fölösleges savat ilyenkor is úgy távolítjuk el, hogy az itatóspapírt gyöngéden ráhelyezzük a preparátumra, mire a sav szépen beszívódik. Az egy percentes ecetsavba való ágyazás épen ott ajánlatos, a hol különösen zöld színű növényrészekről van szó, melyeknek klorofilját óhajtjuk megóvni. Az alkohol ugyanis földolja a klorofil.

A preparátum elkészítése után azonnal tisztítsuk meg a kést. Azután a preparátum egyik végén ragaszunk az alaplapra egy czedulácskát és arra írjuk a preparátumra vonatkozó tudnivalókat, például ábránál: Ranunculus aquatilis, Keresztmetszet, Kanadabalsam. 2/6/98.

Jellege: Fejtörő az elme sportja.

Rovatvezető: Csiszár József.

Számítási kérdés:

Valaki 124 darab marhát u. m.: sertéseket, kecskét és juhokat vett 4000 koronán; egy darab sertés 45 koronába egy kecske 31²/₃, egy juh 12¹/₂ koronába került. Hány darab sertést, hány darab kecskét s hány darab juhot vett?

Földrajzi kérdés:

Melyik tó az, a mely csak 48 m.-re van a tenger színe felett? Vize sós, valamikor egy tőle nem messze

fekvő nagyobb tóval függött össze; két folyó ömlik beléje, a melyek egyike hajdan a tőle nem messze fekvő nagyobb tóba folyt.

Történelmi kérdés:

Ki volt azon 1848—49-iki honvédtábornok, a ki 1848-ban otthagya olasz földön állomásozó ezredét, mint őrnagy lépett a honvéd seregbe? A csornai győzelem után tábornok lett; mint dandárparancsnok részt vett az isaszegi csatában, Buda ostroma alatt a vizivárosi oldal felől ő vezette a támadást; részt vett a temesvári csatában. A fegyverletétel után menekült s az iszlám hitre áttérve Aleppóban élt 1851-ig. Azután Angliába, majd Törökországba ment; mint hadosztályparancsnok vitézül védte Karsz várát s 1855-ben szeptember 24-én a Taknan-hegyek közt fényes győzelmet aratott az oroszokon.

Természetrázi kérdés:

Melyik növény az a lilium-félék rendjéből, a melynek gyümölese egymásra boruló, húsos levelekből áll, melyek kívülről vékony, száraz, sárgásveres hártványokkal vannak borítva? Tőkecsénye egy méter magas, belül üres, szintűgy levelei is.

Vegyteni kérdés:

Hogy hívják a guayanai gömbfának (sapota Muelleri) összeszáradt nedvét? Ruganyosabb, mint a gutta-percha; 149 foknál olvad, kénszénnyben oldódik. Használják hajtszójának, talpának, szigetelőnek és a fogászatban.

Irodalomtörténeti kérdés:

Ki volt azon költő, a ki belga egyetemeken tanult s alsórákosi, majd újtordai református pap volt? Kiseb, nagyrészt alkalmi költeményeket írt, a melyeket vidám hang jelleméz.

v	r	n	l	é	e
l	r	ö	e	l	
ö	é	ö	l		
e	l	ö			
e	ö				
ö					

Lépesőzetes kockkarejtvény.

A betűk a kockkákban úgy helyezendők el, hogy vízszintesen és függőlegesen olvasva ugyanazon szavakat adják.

Képrejtvény.

Megfejtési határidő augusztus 20.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A 31. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: Az ember 45 éves. **Földrajzi kérdés:** Borsapatak. **Történelmi kérdés:** Abu Bekr. **Természetrázi kérdés:** Aranyhal [(arany-ponty) cyprinus auratus].

Helyesen fejtették meg: Miróczy Árpád, Alliquander Ödön, Weichherz Mór, Lindtner Mátyás, Molnár János, Hupka Ödön, Báró Maillot Nándor, Szadnik Sándor, Jénei ifj. Simon János, Kövecsesi ifj. Danch Gyula, **Eckhart Ferencz**, Szenyowszky Ferencz, Ladomérszky Adolf, Bohrandt Lajos, Jakabb Gyula, Fiedler Kálmán, Kurimay Mihály, Szécskay Dezső, Ratt Kálmán, Reiser Sándor, ifj. Miróczy János, Kukuberger Henrik, Havas Gyula, Csáthy Dezső, Hübner János, Szeremley Császár Lőránd, Schmid Károly, Puskás Endre.

A kitűzött jutalmat, Milesz: «Uj kis regélő» című munkát **Eckhart Ferencz** III. o. gimnáziumi tanuló Aradon nyerte el.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. B. Hogy a szerkesztői üzenetek pár nap alatt nem látnak napvilágot, hanem valamivel később, erről senki sem tehet. Sajnos, «Petőfi emlékezete» korán sincs olyan jó, mint a régebbi. A segesvári csatát úgy állítja oda, mint a mely «seregünkre szegyen», és azt mondja, hogy akkor «Magyarhon Nemtője kilehelte lelkét». Tudjuk, Petőfit érti; de bizony ez túlság. Az meg épen nem igaz, hogy mikor Petőfi meghalt, a hazát «fiai elhagyták» stb. Végre Petőfi nem «tűrt hősi halált, hogy megváltsa népét». Kívánta, vágyott rá, ez az igazság. A poéta nagyítgat, színezhethet; de a képzeletet nem szabad minden szabályozás nélkül nekieszenie. Különösen kezdő verselők igen jól teszik, ha műveiket kötetlen módon is leírják és lassan, bírálgatva át-meg átolvassák: vajjon nem találtak-e valami homályosat, érthetlent vagy hamisít stb. mondani. A jutalomkönyv ügye ismeretlen előttünk; mi abba nem is avatkozhatunk; de ha sürgősnek látja, forduljon Rupp K. dr. szerkesztő úrhoz Eresibe. — A kérdézet gimn. folyamra átnehet, ha miniszteri engedéllyel a különbözethöz vizsgát tesz. — Ad 4-um: középiskolai tanári képesítés, négy évi egyetemi tanulmány alapján. — **Sz. Cs. L.** Csurgó. Ugyan ki látta, hogy az ujság hírt másfél hónap múlva közöljön? — **B. M.** Nagyvárad. Már készül, de még egyelőre — titok. A «Fejtörő» dolgát nem tudjuk. — **Karász G.** Anina. Ejnye, ejnye, fiam, hogy lehetsz ilyen figyelmetlen? Azt írod: «Budpest», aztán a címezést úgy csinálod, mintha tisztességtudásról soha sem hallottál volna. Nem szegyenled magad? Jegyezd meg, hogy a milyen az ember levele, olyannak szokták az embert magát is tartani. Komoly, derék diákok csinos, szépen, pontosan, kifogástalanul írt leveleket szoktak postára tenni. Bizony rólad nem a legjobban vélekedik az, a ki levelező-lapodat elolvassa. — **S. J.** Miskolcz. Azt mindenki tudja, hogy az Árpád-ház fiága a XIII. századdal kihalt. Azt a munkát nem ismerjük, tehát nem is szólhatunk róla. — **G. K.** Szép kis dolgozat, kérünk efféle mentől többet. — **Tusculumba.** Megjöttünk szerencsésen. Caritas MSorum summa. Bizony elkelve már onnét a «zöldbül» valami. Sz. F. a sorozatot egyszerűen abba hagyta, Kr. A. hallgat, mint a hal. — **R. J.** Kolozsvár. Maga azt kérdi, mit fizetünk, ha a versét közöljük? Mi azt kérdezzük, fizethetne-e maga annyit, hogy valaki ezt a «Nyúl tragédiáját» közölje? — **Többen** azzal nyaggatnak bennünket, hogy a jutalomkönyvekkel mi lesz? hogy a könyveket ide meg amoda küldjük stb. Egyszerre s mindnyájok részére kijelentjük, hogy ebbe az ügybe a mostani szerkesztő nincs beavatva, tehát sziveskedjenek kérdéseiket s kéréseiket a felelős szerkesztő hazatérése idejére halasztani. **Alkibiádesz.** A könyv nagy terjedelemben indul. Lesz vagy ezer nagy oldal. — **Halmi Gy.** Sajnálattunkra, kérdéseire nem válaszolhatunk. A nyertes művekről csak R. úr adhatja fölvilágosítást.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	SZERKESZTI	SZERKESZTŐSÉG:
Negyed évre... 1 frt 20 kr.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, IX., Soroksári-u. 31.
Fél évre... 2 frt 40 kr.	főgymnasiunai tanár.	KIADÓHIVATAL:
Egész évre... 4 frt 80 kr.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	Budapest, IV., Egyetem-utca 4.
Megjelenik minden vasárnap.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.

MAGYAROK ÜNNEPE.

(Augusztus 20.)

Száz meg száz esztendő óta ünnepeljük ezt a napot áhitattal, ünnepi, komoly érzelemmel és a Gondviselésnek hálát mondván Magyarország megőrzéséért. És századok óta ez a nap mindig megmaradt jelentős napnak István király országa és nemzete számára, hogy lerázván a mindennapi élet porát, magába szálljon és erőt merítsen a további küzdelemre. Mert erő az igazság és élni fog, a ki nem tér le ösvényéről.

Ezer éve, hogy vérrel, vitézséggel megszereztük ezt a földet bölcsőnk és sirhalmunk helyének; kilencszáz esztendeje, hogy Szent István nagy alkotásai daczolnak az idők zivatarával és hirdetik eszméinek halhatatlanságát. Birodalmak támadtak mellettünk és enyésztek sorra, mi pedig szenvedtünk s véreztünk, s nagy korra jutottunk, melyet Isten jutalmul ígér azoknak, kik szüleit tisztelik és szívökben hordozzák azoknak emlékeit.

A magyar nemzetnek sok bűne volt; de voltak dicső erényei, a melyek megmentették a bukástól. Magyarország tisztelte apáinak szent hagyományait és nem távozott el útjokról. Kilencszáz esztendőn át nem szüntünk meg lelkesedni első nagy királyunkért s vallottuk magunkénak bölcsességét. Hittünk az Istenben, szerettük a műveltséget és tudtunk áldozni s vérzeni a nyugati kultúra érdekében. Szivesen láttuk a jövőnyet, ki jó barátul jött, javainkat megosztottuk vele és tanultunk tőle. A magyar nem vált szibaritává;

tudott izzadni s tünni, ha kellett; tudott élni-halni a szabadságért, szerette a hazát és zömében, szive mélyén megtartotta nemzeti vonásait.

Soha senki sem adott és adhatott ennél szebb programmot és nem fog adhatni soha. Mennek és jönnek az évek, az évszázadok; tudós nézetek és rendszerek támadnak és tűnnek el, mint a buborék: egy sem fog nekünk valóbb, hozzánk illőbb lenni, mint a tied, bölcs, nagy, szent királyunk! Mi szánjuk a szerencsétleneket, kik a vallásosságot üldözik; mi szeretni akarjuk hitűnket és a tiszta erkölcsöt, szeretni a tudományt és műveltséget, a szabadságot és a hazát, és ragaszkodunk magyarságunkhoz, mely nélkül nevetlen semmikké válnánk a népek áradatában. Kilencszáz év történetének tapasztalatai megtanítottak bennünket, hogy e kincseket becsüljük és ne induljunk csábító lidércfény s veszélyes szíréhangok után. Mi haladni akarunk a korral s részt kívánunk a munkában, mely a hazát boldogítja és a mely hivatásunk hü betöltésében áll, őszintén lelkesedve a te hagyományidért s kockáztatva bármit, de a hazát soha, és megtanulva példából, hogy életünk célját fajunk virágzásával és nagyságával kössük össze.

A te neved nekünk élet és dicsőség záloga; fénye után megyünk és nem engedjük magunkat elszakítani tőle.

Ez a mi ígéretünk, ez a mi fogadásunk hozzád, emléked ünnepén, nagy, szent, dicső király!